

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

kwiecień-maj-czerwiec

Nr 47
(2/2019)

WYDZIAŁ ZAMIEJSCOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr hab. Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZĘPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKAŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JUDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Academy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

KRZYSZTOF BOKWA, IWO JAROSZ *Zdradziłeś – zapłać? Cywilnoprawne konsekwencje zdrady małżeńskiej i ich współczesna erozja* | 12

MAGDALENA STOPIAK *Relacja między oświadczeniami woli a oświadczeniami wiedzy* | 30

TOMASZ PIOTROWSKI *Prawo do rozpowszechniania wizerunku sportowca* | 43

GABRIELA SACHA *Sztuczna inteligencja a prawo autorskie* | 63

ARKADIUSZ KROKOWSKI *Pośrednie, umowne ograniczenie umocowania prokurenta współnika spółki cywilnej przez umowę spółki skuteczne wobec osób trzecich* | 78

KAROLINA PAŁKA, MAREK STOLORZ *Prosta spółka akcyjna na Słowacji – ogólna charakterystyka i wybrane problemy* | 94

ŁUKASZ CHYLA *Czy wystarczający jest próg wyłączenia prospektu emisyjnego na poziomie 2,5 mln EURO?* | 106

JAROSŁAW KOWALSKI *Wady i zalety postępowań odrębnych na przykładzie postępowania upominawczego i elektronicznego postępowania upominawczego* | 124

ANNA MARIA BARAŃSKA *Skuteczność wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia złożonego przed jego ogłoszeniem* | 136

MATEUSZ KORZENIAK, MATEUSZ SZURMAN *Przestępstwo manipulacji instrumentami finansowymi - analiza jurydyczna na tle regulacji rozporządzenia MAR i dyrektywy MAD II* | 154

KAMIL LEŚNIEWSKI *Słów kilka o instytucji wspólnych zespołów śledczych w przyrządzie polskiej procedury karnej* | 173

KAROL JUSZKA *Czynniki dotyczące podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych* | 195

KAROLINA PALKA *Przestępstwo zniszczenia i uszkodzenia dziedzictwa archeologicznego w słowackim prawie karnym* | 205

MARLENA STRADOMSKA *Kryptowaluty jako zagrożenie dla systemu jednostki – analiza prawno – psychologiczna* | 222

PAULINA KOWALSKA *Udział radnego w głosowaniu a jego interes prawny* | 234

ANDRZEJ MICHALIK *Prawnopodatkowe konsekwencje udziału kościelnych osób prawnych w rozwijaniu sektora spółdzielni socjalnych osób prawnych* | 250

MAGDALENA MICHALSKA *Miejsce sądownictwa polubownego w polskim porządku konstytucyjnym* | 274

DOMINIK TYRAWA *Autostrada i droga ekspresowa jako obszar quasi specjalny w systemie dróg publicznych* | 291

PIOTR OLEJNICZAK *Problemy praktyczne związane z ustaleniem podmiotu opodatkowania podatkiem od nieruchomości* | 305

TRISTAN SKUPNIEWICZ *Geneza i rozwój standardów emisji spalin pojazdów w Unii Europejskiej* | 319

ŁUKASZ PIKUŁA *Christian Thomasius i koniec tradycji scholastycznej w nauce prawa* | 332

KRZYSZTOF BOKWA *„Baron Cygański” J. Straussa – spojrzenie prawne* | 355

KAROL SKOREK *Krytyka austriackiej szkoły ekonomicznej w ujęciu Oskara Langego* | 380

MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYĄ *Planowanie zasobów ludzkich w przedsiębiorstwie turystycznym* | 394

Glosa

TOMASZ RAKOCZY *Wykładnia językowa i celowościowa przepisu zawierającego katalog osób, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2017 r., II SA/Po 307/17 | 407*

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 września 2016 r., II OSK 3152/14 | 422*

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *O humanitarnym nawracaniu pogan w świetle bulli Honoriusza III | 433*

Contents

Articles

KRZYSZTOF BOKWA, IWO JAROSZ *You betray – you must pay? Civil-law consequences of adultery and the modern erosion thereof* | 12

MAGDALENA STOPIAK *Relation between statements of will and statements of knowledge* | 30

TOMASZ PIOTROWSKI *Right to disseminate the image of an athlete* | 43

GABRIELA SACHA *Copyright and Artificial Intelligence* | 63

ARKADIUSZ KROKOWSKI *The issue of limiting indirectly the scope of powers of procurator in respect of third parties by creating the right to represent the partner in the civil law related partnership agreement* | 78

KAROLINA PALKA, MAREK STOLORZ *Simple joint stock company in Slovakia - general characteristics and selected problems* | 94

ŁUKASZ CHYLA *Is 2.5 million EUR prospectus exemption threshold enough?* | 106

JAROSŁAW KOWALSKI *The advantages and disadvantages of separate proceedings by the case of writ proceedings and electronic writ-of-payment proceedings* | 124

ANNA MARIA BARAŃSKA *Effectiveness of the motion for drawing and providing of the statement of reasons of the verdict submitted before its announcement* | 136

MATEUSZ KORZENIAK, MATEUSZ SZURMAN *Market manipulation offence – juridical analysis under Market Abuse Regulation and Market Abuse Directive 2* | 154

KAMIL LEŚNIEWSKI *A few words about joint investigation teams from the perspective of Polish criminal procedure* | 173

- KAROL JUSZKA *Factors connected with resume preparatory criminal proceedings in the judgments issued by the Supreme Court and common courts* | 195
- KAROLINA PALKA *The crime of damaging and devaluation of archaeological heritage in Slovak criminal law* | 205
- MARLENA STRADOMSKA *Cryptocurrencies as a threat to the individual's system - legal and psychological analysis* | 222
- PAULINA KOWALSKA *Participation of the councillor in the voting and his legal interest* | 234
- ANDRZEJ MICHALIK *Legal and tax consequences of support church legal person in development of social cooperative movement* | 250
- MAGDALENA MICHALSKA *The position of arbitration in Polish constitutional order* | 274
- DOMINIK TYRAWA *Motorway and expressway as quasi special on public roads* | 291
- PIOTR OLEJNICZAK *Practical problems related to determining the subject of real estate taxation* | 305
- TRISTAN SKUPNIEWICZ *The origin and development of vehicle emissions standards in the European Union* | 319
- ŁUKASZ PIKUŁA *Christian Thomasius and the end of the scholastic tradition in the science of law* | 332
- KRZYSZTOF BOKWA *„The Gypsy Baron” by J. Strauss – a legal view* | 355
- KAROL SKOREK *Criticism of the Austrian school of economics in terms of Oskar Lange* | 380
- MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYA *Human resources planning in a tourist enterprise* | 394

Gloss

TOMASZ RAKOCZY *Linguistic and system interpretation of the legal article including the catalogue of persons entitled to nursing benefit. Gloss to the decision of WSA of Poznan from 29th of June 2017, II SA/Po 307/17* | 407

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Supreme Administrative Court of 27 September 2016, file ref. II OSK 3152/14* | 422

Source text

ARTUR LIS *On the humanitarian conversion of pagans in the boulevard of Honorius III* | 433

Andrzej Michalik

Prawnopodatkowe konsekwencje udziału kościelnych osób prawnych w rozwijaniu sektora spółdzielni socjalnych osób prawnych

Legal and tax consequences of support church legal person in development of social cooperative movement

Wprowadzenie

Rozwój sektora spółdzielczości socjalnej w Polsce jest niezwykle dynamiczny. W ostatnich latach powstało wiele spółdzielni osób fizycznych, jak i osób prawnych prowadzonych przez różne podmioty do tego uprawnione. W tym drugim przypadku niewątpliwie najwięcej jest wspólnych projektów realizowanych przez stowarzyszenia i fundacje, chociaż coraz częściej zdarzają się szersze porozumienia obejmujące współpracę sektora pozarządowego z jednostkami samorządu terytorialnego, których efektem jest powstanie nowych podmiotów spółdzielczości socjalnej. Należy zwrócić uwagę, iż uprawnienia do tworzenia spółdzielni socjalnej ustawodawca przyznał również kościelnym osobom prawnym, co miało zachęcić te typu podmioty do szerszej współpracy zarówno z sektorem pozarządowym, jak i lokalnym samorządem w zakresie ograniczania wykluczenia społecznego¹.

Niestety do tej pory jedynie nieliczne kościelne osoby prawne zdecydowały się rozpocząć samodzielne zakładanie spółdzielni socjalnych osób prawnych. Zdecydowanie więcej jest natomiast podmiotów, które przystąpiły do partnerstw lokalnych współuczestnicząc w tworzeniu spółdzielni. Niewątpliwie podstawową

---

¹ Art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz zmianie niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2009, Nr 91, poz. 742).

przyczyną braku aktywności kościelnych osób prawnych na polu tworzenia spółdzielni socjalnych mogą być obawy związane z konsekwencjami prawnymi i finansowymi rozpoczęcia i prowadzenia działalności oraz z przystępowaniem do lokalnych porozumień co może implikować utratę kontroli nad kierunkami rozwoju spółdzielni oraz zadaniami, jakie przed nią będą stawiane. Te właśnie problemy będą poruszane w tematyce tego artykułu, jako wiodące i wydaje się na tyle istotne, że ich szersze omówienie może przyczynić się do większej aktywności kościelnych osób prawnych na tym polu.

Współpraca kościelnych osób prawnych z sektorem pozarządowym sposobem na zwiększenie efektywności ekonomicznej przyszłej spółdzielni

Zapewnienie stabilności rozwoju spółdzielni socjalnej osób prawnych wymaga połączenia doświadczeń kilku podmiotów. Zgodnie z art. 5 ustawy o spółdzielniach socjalnych² dla powołania takiego podmiotu niezbędne są zgodne oświadczenia woli osób reprezentujących przynajmniej dwie osoby prawne. Mogą one przynależeć do jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych zdefiniowanych w oparciu o przepisy ustawy o pożytku publicznego i wolontariacie oraz kościelnych osób prawnych.

O ile w przypadku jednostek samorządu terytorialnego czy organizacji pozarządowych reprezentacja organów niezbędnych do podpisania stosownego porozumienia jest jasna o tyle w przypadku kościelnych osób prawnych budzi to pewne wątpliwości. W przypadku publicznych kościelnych osób prawnych problem może pojawić się zwłaszcza, gdy do utworzenia spółdzielni wykorzystywany będzie majątek kościelny. Wówczas musi być to poprzedzone zgodą kompetentnej władzy kościelnej, bez której podpisanie takiego porozumienia pozostaje z mocy prawa nieważne. Utworzenie spółdzielni powiązane jest tym samym z pojęciem alienacji w znaczeniu *sensu largo*, które określa chociażby ustanowienie hipoteki, zastawu lub innego zabezpieczenia oraz przekazanie środków finansowych dla podmiotu w formie pożyczki. Należy dodatkowo zauważyć, iż dotyczy to także majątku stałego obejmującego nieruchomości, nieużywane ruchomości oraz inwestycje długoterminowe, a więc akcje i obligacje przekazane w drodze porozumienia na utworzenie spółdzielni socjalnej. Niektóre diecezje dla usprawnienia takiej procedury precyzują zakres takich

---

² Tekst jednolity Dz.U. z 2018, poz. 1205.

czynności zawierając je w katalogu czynności nadzwyczajnego zarządzania w konkretnych dekretach. Sprawia to, iż istnieje możliwość skonkretyzowania, w jakich warunkach zarządzający parafią proboszcz musi zwrócić się do swojego przełożonego o stosowną zgodę³. Konstatując te przepisy do prawa powszechnie obowiązującego należy uznać, iż recepcja prawa kanonicznego może odnosić się jedynie do norm uzależniających decyzje od uprzedniego upoważnienia lub zgody właściwego biskupa nie zaś pozostałych norm tego prawa⁴.

Przed powołaniem do życia spółdzielni socjalnej osób prawnych należy przeprowadzić cały szereg działań o charakterze planowym. Czasami przekracza to możliwości kościelnej osoby prawnej i istotne wówczas staje się nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które mają znaczne doświadczenie w zakresie walki z wykluczeniem społecznym lub propagowania aktywności przedsiębiorczych. Wejście na rynek nowego podmiotu wymaga podziału zadań pomiędzy podmioty uczestniczące w jej tworzeniu. Tym samym inne zadania będą przydzielone kościelnym osobom prawnym, organizacjom pozarządowym i jednostkom samorządu terytorialnego.

W przypadku organizacji pozarządowych mogą one przejąć działania związane z analizą rynku oraz tworzeniem systemu rekrutacji i selekcji kandydatów do zatrudnienia w takiej spółdzielni. Zgodnie z art. 5a ustawy o spółdzielniach socjalnych⁵, aby mogła ona istnieć musi zatrudnić przynajmniej 5 osób z katalogu osób wykluczonych określonych w art. 4 cytowanej ustawy. Tworząc procedurę selekcji i rekrutacji osób wykluczonych powinno wziąć się pod uwagę nie tylko ich sytuację ekonomiczną i społeczną, ale także ich zdolności zawodowe. Organizacje pozarządowe najczęściej przy realizacji wcześniejszych projektów posiadają kontakty w z psychologami i doradcami zawodowymi. Doświadczenia te mogą być wykorzystane przy tworzeniu systemu naboru kadr⁶. Z racji na różne kategorie osób wykluczonych borykają się one z różnymi problemami natury społecznej i osobistej. Specjaliści z organizacji pozarządowej mogą tym samym dzięki swojej wiedzy działać zdecydowanie sprawniej, niż kościelne osoby prawne. Dotyczyć to będzie zwłaszcza grup społecznych, u których następuje sprzężenie czynników osobistych i społecznych, do których należą niewątpliwie

---

³ M. Strzała, *Ograniczenia reprezentacji wyznaniowych osób prawnych Kościoła Katolickiego*, „Kraakowski Przegląd Notarialny” 2016, z. 1, s. 114-120.

⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2004 r., IV CK 108/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 65.

⁵ Tekst jednolity Dz.U. z 2018, poz. 1205.

⁶ G. Maguszevska-Otulak, *Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych*, [w:] G. Moris-Gieogica (red.) *Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych*, Warszawa 2009, s. 9-35.

osoby długotrwale bezrobotne⁷, czy pochodzące z biedniejszych środowisk⁸. Szczególnie problemy te kumulują się, gdy dochodzi do tego niepełnosprawność⁹ czy inny problem zewnętrzny w postaci uzależnienia, bezdomności czy zaburzeń psychicznych¹⁰. W takim przypadku zaangażowanie do tworzenia spółdzielni socjalnej organizacji pozarządowej należy ocenić pozytywnie.

Organizacja pozarządowa może przejąć również działania związane z badaniami marketingowymi. Z tej racji, iż spółdzielnia socjalna osób prawnych jak każdy przedsiębiorca działa w oparciu o rachunek ekonomiczny może ona przeprowadzić wstępne badania rynkowe, które pozwolą ocenić, w jakim profilu działalności można umieścić spółdzielnię socjalną. Tym samym już na wstępie jej działalności można zaproponować usługi lub produkty, które są dopasowane do potrzeb lokalnej społeczności, a w konsekwencji mogą spółdzielni zagwarantować przychody przeznaczone na realizację postawionych w ustawie celów, które częściowo w zakresie reintegracji społecznej pokrywają się z działalnością większości kościelnych osób prawnych.

Wskazać więc należy, iż organizacje pozarządowe mogą aktywnie wspierać kościelne osoby prawne w zakładaniu spółdzielni socjalnych osób prawnych. Obejmuje to nie tylko kwestie formalnoprawne, ale przede wszystkim ekonomiczne przygotowanie podmiotu do funkcjonowania na lokalnym rynku. Dzięki właściwie przygotowanemu procesowi rekrutacji do pracy w spółdzielni mogą być zaangażowane osoby o właściwych kwalifikacjach, co z całą pewnością zwiększy szanse na podniesienie konkurencyjności podmiotu w przyszłości.

Współdziałanie kościelnych osób prawnych z lokalnym samorządem, a zwiększenie skuteczności realizacji zadań społecznych spółdzielni

Spółdzielnia socjalna osób prawnych realizuje również wiele celów społecznych. Tym samym w jej powstanie można zaangażować również jednostki

---

⁷ Z. Wołk, *Osoba długotrwale bezrobotna jako klient oporujący*, Warszawa 2009, s. 48.

⁸ Z. Wołk, *Perspektywy zawodowe młodzieży prowincjonalnej*, „Edukacja-studia, badania, innowacje” 2002, nr 2, s. 10-20.

⁹ A. Bańka, *Rola poradnictwa zawodowego w integracji osób niepełnosprawnych z rynkiem pracy*, [w:] E. Boczar (red.), *Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych*, Warszawa 2009, s. 15-31.

¹⁰ I. Mazurek, G. Morys-Gieorgica, *Poukładaj swoje życie. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami osobowości*, Warszawa 2017, s. 25.

samorządu terytorialnego. Ich zadaniem może być wsparcie kościelnej osoby prawnej w zakresie administracyjnym lub doradczym. Nie bez znaczenia może być również przekazanie nieruchomości lub ruchomości do dysponowania spółdzielni, dzięki którym może ona prowadzić swoją działalność. Oczywiście w przeciwieństwie do organizacji pozarządowych, których celem statutowym może być ograniczenie wykluczenia społecznego samorząd zyskuje dodatkowy efekt ekonomiczny. Podmiot spółdzielczy może przyczynić się do zmniejszenia bezrobocia na jej terenie zwłaszcza w zakresie osób długotrwale bezrobotnych. Konsekwencją tego jest spadek wydatków na cele społeczne. Zmienia się również wizerunek gminy, jako podmiotu bardziej elastycznego i otwartego na cele społeczne¹¹.

Dzięki powołaniu do życia spółdzielni socjalnej osób prawnych zmianie ulega również podejście do wykluczenia społecznego całej lokalnej społeczności. Przekłada się to na powstanie większej liczby lokalnych liderów, którzy widząc, że decydenci wspierają aktywność w zakresie ekonomii społecznej podejmują własne działania, których efektem jest zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych, w tym także i powiązanych z ruchami parafialnymi, których celem jest zmniejszenie wykluczenia społecznego. Owa świadomość ma kolosalne znaczenie dla rozwoju podmiotów opartych na dobrowolności i otwartości uczestnictwa charakteryzujących się wysoką autonomią w zarządzaniu. Chodzi tutaj zwłaszcza o spółdzielnie socjalne osób fizycznych, które mogą być parterami dla spółdzielni socjalnych osób prawnych budując partnerstwa na rzecz walki z defaworyzacją.

Dodatkową zaletą rozwoju spółdzielni socjalnych osób prawnych są działania związane z realizowaniem na rzecz społeczności lokalnych działań w zakresie pożytku publicznego. Mogą one w tym zakresie wspierać inne kościelne osoby prawne oraz instytucje administracji samorządowej. Należy zauważyć, iż tego typu rozwiązania nie powinno się traktować jako konkurencyjnego w stosunku do ubiegania się o środki publiczne, lecz raczej jako kolejne ogniwo wsparcia w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej osób wykluczonych. W ramach opieki społecznej podmiot może dodatkowo realizować zadania zlecone przez samorząd w zakresie opieki i pomocy społecznej chociażby nad osobami starszymi. Każda spółdzielnia może prowadzić działalność kulturalno-oświatową. Tym samym integrowana jest cała lokalna społeczność, zaś walka z wykluczeniem społecznym czy świadczenie pomocy opiekuńczo-charytatywnej staje się dla kościelnej osoby prawnej zdecydowanie łatwiejsze.

---

¹¹ Z. Wejcman, *Partnerstwa dla przedsiębiorczości społecznej*, Warszawa 2009, s. 17, 19.

Przed rozpoczęciem procedury zakładania spółdzielni socjalnej, a więc zanim rozpocznie się formalna procedura podpisania porozumienia inicjującego powstanie spółdzielni niezbędne jest prowadzenie działań animizujących środowisko lokalne. Chodzi tutaj przede wszystkim o przekazanie podstawowych informacji o działalności spółdzielni i zachęcenie jej członków do udziału w realizowanym projekcie. Niezwykle istotna jest tu rola lokalnych autorytetów samorządowych i społecznych, którzy wesprą takie działania. Nie chodzi tylko o pojedyncze działania, ale o cały cykl zaplanowanych form wsparcia. Istotna jest tutaj rola i zaangażowanie kościelnych osób prawnych. Mogą one obejmować inicjowanie spotkań z przedstawicielami lokalnego biznesu, środowiskami osób wykluczonych czy organizacjami pozarządowymi. Początkowo niezobowiązujące spotkania z czasem mogą zostać przekształcone w cykle debat, których finałem może być zbudowanie zaufania lokalnej społeczności do instytucji spółdzielczości socjalnej. Jedynie wówczas powstanie spółdzielni socjalnej jest skuteczne w rozwiązywaniu problemów natury społecznej.

Poza debatami związanymi z kształceniem mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców istotnym aspektem działań kościelnych osób prawnych jest współuczestnictwo w budowaniu sieci lokalnych partnerstw. Ich celem może być nie tylko aktywizowanie lokalnej społeczności, ale także projektowanie dalszych działań, których efektem jest tworzenie modelu funkcjonowania spółdzielni socjalnych. Tym samym w przypadku zaangażowania do dalszych działań lokalnych przedsiębiorców istnieje możliwość budowania przestrzeni dla przyszłych porozumień gospodarczych z powstającą spółdzielnią socjalną osób prawnych. Niewątpliwie istotnym efektem tych porozumień jest zaangażowanie w ich strukturę lokalnych organizacji pozarządowych czy administracji samorządowej. Dzięki temu istnieje możliwość uproszczenia procesu rekrutacji przyszłych pracowników spółdzielni¹².

Tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych składającej się z kilku podmiotów założycielskich wymaga wyłonienia lidera. Może nim być kościelna osoba prawna. Wymaga to wówczas pogodzenia wielu ról i wyjścia poza typową pomoc charytatywną, z którą często identyfikowane są tego typu podmioty. W takim wypadku najważniejsza jest umiejętność zainteresowania interesariuszy projektem oraz podział ról w zależności od specjalizacji. Wydaje się, iż jest to zbliżone do zarządzania parafią zwłaszcza, gdy prowadzi ona działalność gospodarczą lub realizuje dodatkowe zadania związaną z prowadzeniem innych

---

¹² J. Augustowska, K. Sobiecka, M. Romaniec, *Model działania wielosektorowej spółdzielni socjalnej*, Warszawa 2012, s. 20.

działalności niż religijna, szczególnie w zakresie pomocy osobom defaworyzowanym. Należy unikać świadczenia tej roli przez niedoświadczoną w tej kwestii kościelną osobę prawną, chyba, że w toku wcześniejszych działań przy realizacji projektów spółdzielczych uczestniczyła ona w realizacji zadań o charakterze pomocniczym¹³. Widać więc wyraźnie, iż taki proces jest niezwykle złożony. Dla jego sukcesu niezbędne jest zaangażowanie wielu podmiotów i dopiero przy ich współpracy założenie spółdzielni i redukcja wykluczenia społecznego może być procesem sprawniejszym niż tylko przy oddziaływaniu władz samorządowych.

Utrudnienia organizacyjne związane z zakładaniem spółdzielni socjalnej przez kościelne osoby prawne

Procedura założenia spółdzielni socjalnej osób prawnych nie stanowi istotnego utrudnienia zwłaszcza dla organizacji zajmujących się tematyką osób wykluczonych, chociaż w przypadku kościelnych osób prawnych nie posiadających doświadczenia w zakresie funkcjonowania sektora pozarządowego może nastęczać początkowo trudności i odstraszać od podejmowania aktywności w tym zakresie. Na etapie organizacyjnym niezbędne jest przejście przez procedurę przygotowania statutu, spotkania założycielskiego oraz wyłonienia formalnych organów. O ile same spotkania i przygotowanie stosownych uchwał obu organizacji wyrażających zgodę na założenie podmiotu nie stanowi większego problemu z racji na dostępność wzorów dokumentów we właściwych związkach rewizyjnych, o tyle napisanie samego statutu oraz wyłonienie osób do reprezentacji może stanowić istotny problem.

Statut powinien określać wszystkie istotne elementy funkcjonowania spółdzielni zdefiniowane w art. 5 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze¹⁴ do których należy zaliczyć: nazwę spółdzielni, przedmiot działalności i czas trwania podmiotu, wysokość wpisowego i podział udziałów między członków, prawa i obowiązki członków, zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedzenia i wykreślenia członkostwa, zasady zwoływania organów spółdzielni, zasady i tryb wyboru organów, zasady podziału nadwyżki bilansowej, zasady likwidacji i podziału spółdzielni, wprowadzaniu zmian w statucie. W przypadku spółdzielni socjalnej osób prawnych szczególnie istotne pozostaje podział odpowiedzialności oraz kwestia wpisowego zwłaszcza, kiedy dotyczy to kościelnej

¹³ K. Kochańska, *Liderzy zmian na lepsze*, „PressES” 2017, nr 11, s. 2.

¹⁴ Tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1285.

osoby prawnej, jako założyciela. Wynikać to winno przede wszystkim z faktu, aby nie dochodziło do utraty kontroli nad majątkiem podmiotu.

Zakładając taką spółdzielnię należy zwrócić uwagę na kategorie funduszy, które będą powoływane przez przyszłą spółdzielnię. Poza obowiązkowymi funduszami zasobowym i celowym podmiot powinien na samym początku zdefiniować, jakie fundusze będą powoływane, aby zapewnić jej konkurencyjny rozwój. Tutaj ustawodawca pozostawił pełną swobodę władzom spółdzielni. O ile wcześniej istniał obowiązek przeznaczania środków z nadwyżki bilansowej w wyznaczonej wysokości na fundusz zasobowy (co najmniej 40%), fundusz celowy (co najmniej 40 %) oraz fundusz inwestycyjny (co najmniej 20%) o tyle obecnie dokonano obniżenia tych środków do wysokości odpowiednio, co najmniej 20% w przypadku funduszu zasobowego i 30% w przypadku funduszu celowego. Zlikwidowano decyzją ustawodawcy fundusz inwestycyjny, który mają zastąpić fundusze przeznaczone na konkretne projekty ekonomiczne¹⁵.

Tworząc statut spółdzielni socjalnych osób prawnych warto dokładnie zdefiniować fundusze gospodarcze określając ich przeznaczenie i wielkość środków przeznaczanych rocznie na ten cel. W tym zakresie niezwykle pomocne wydaje się wsparcie administracji lokalnej i organizacji pozarządowych, które mogą w ramach pomocy doradczej pomóc kościelnej osobie prawnej w planowaniu gospodarki finansowej spółdzielni. Może się to przyczynić do ograniczenia ryzyka związanego z niewłaściwym planowaniem finansowym działalności spółdzielni. O ile w przypadku partnerstw kościelnych osób prawnych i organizacji pozarządowych takie ryzyko jest raczej niewielkie o tyle w przypadku tworzenia spółdzielni socjalnej przez same kościelne osoby prawne może być zwiększone. Tym samym postuluje się, aby taki podmiot zanim przystąpi do samodzielnego zakładania spółdzielni najpierw uczestniczył w partnerstwie celem zebrania właściwych doświadczeń minimalizujących wystąpienie ryzyka.

Spółdzielnie socjalne zobowiązane są zatrudnić określoną liczbę członków spółdzielni socjalnej. W momencie rozpoczęcia działalności spółdzielni nie następuje nabycie statusu członka, gdyż zgodnie z ustawą może nastąpić to dopiero po 12 miesiącach. Warto więc w statucie dookreślić przyspieszenie tej procedury. Ustawodawca daje takie prawo władzom spółdzielni, które mogą na drodze zmian statutu określić, kiedy przyjąć osoby fizyczne, jako członków. Musi być to uzależnione od ściśle sprecyzowanych kryteriów, do których należy

---

¹⁵ Art. 1 ust. 1 pkt. 8 ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2017, poz. 2424.

zaliczyć chociażby aktywność w projektach społecznych realizowanych przez podmiot¹⁶.

Reprezentację spółdzielni przed organami Krajowego Rejestru Sądowego realizują członkowie zarządu spółdzielni. Mają oni umocowanie prawne decyzją osób prawnych do ich reprezentowania. Tym samym podczas powoływania do życia spółdzielni socjalnych osób prawnych należy zapewnić, aby każda z organizacji miała w nim stosowną reprezentację. Osoby reprezentujący dany podmiot muszą dysponować odpowiednią wiedzą i doświadczeniem w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, co można dookreślić bezpośrednio w statucie. W przypadku braku takich osób po stronie kościelnej osoby prawnej zawsze istnieje możliwość rozpisania konkursu połączonego z selekcją kandydatów na te stanowiska oraz skorzystanie ze wsparcia inkubatorów spółdzielczości socjalnej gwarantujących obsługę prawną i doradczą¹⁷. Tym samym nie powinno to stanowić istotnej przeszkody zwłaszcza, gdy wyspecjalizowana organizacja pozarządowa wesprze kościelną osobę prawną chociażby prowadząc właściwe szkolenia dla proponowanych przez nią kandydatów.

Po zakończeniu procedury rejestracyjnej spółdzielnia socjalna osób prawnych uzyskuje osobowość prawną i podejmuje działalność gospodarczą. Należy pamiętać, iż osobowość prawną podmiot taki uzyskuje w momencie wydania postanowienia o wpisie do KRS, nie zaś podjęcia uchwały przez kompetentny organ spółdzielni. Pozostaje to jednym z najbardziej ryzykownych momentów w historii działalności spółdzielni socjalnej osób prawnych, ponieważ w tym właśnie momencie należy rozpocząć poszukiwanie rzeczywistych partnerów gospodarczych, którymi nie może być wyłącznie samorząd czy inna organizacja pozarządowa, ale przede wszystkim przedsiębiorca, który w początkowym okresie finansowana zapewni nie tylko stabilne zlecenia, ale także da możliwość uczenia się praktyk biznesowych podnosząc tym samym również kompetencje pracowników, którzy są istotnym kapitałem firmy. Dzięki takiemu partnerstwu łatwiej jest również pozyskać środki na szkolenia z Funduszu Pracy lub EFS. Na tym etapie rola kościelnej osoby prawnej jest ograniczona. W wielu przypadkach może ona nie posiadać doświadczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej. Wówczas istotne jest jej wsparcie innych podmiotów chociażby w ramach nieformalnych partnerstw. Taka pomoc nie jest potrzebna, gdy władze kościelnych osób prawnych prowadzą działalność gospodarczą, ponieważ znają

¹⁶ Art. 1 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U., poz. 2424.

¹⁷ P. Radecki, E. Brożyna, P. Kryjom, *Podręcznik organizatora i kierownika spółdzielni socjalnej*, Warszawa 2012, s. 154.

one już procedury związane z jej prowadzeniem oraz potrafią zidentyfikować ryzyka jej prowadzenia.

Rozpoczęcie działalności spółdzielni wiąże się również z realizacją innych obowiązków administracyjnych związanych z rejestracją podmiotu w ZUS, US oraz zatrudniania pracowników i pozyskania dodatkowych zgód innych kompetentnych organów. Wymaga to od władz spółdzielni dodatkowego zaangażowania, co nie wyklucza jednak zewnętrznego wsparcia chociażby przez inne kościelne osoby prawne będące założycielami tego typu podmiotów¹⁸. Taka pomoc chociażby w postaci nawiązania pomocy doradczej wymaga jednak zgody właściwego organu. Prowadzi to do wykorzystania zaplecza takiego podmiotu, co wymaga stosownej zgody jej władz. W przypadku kościelnej osoby prawnej może być do biskup diecezjalny na poziomie diecezji lub proboszcz na poziomie parafii. Pomoc doradcza obejmować może w tym przypadku pomoc prawną oraz przekazanie doświadczeń w zakresie realizacji zadań pożytku publicznego lub prowadzenia działalności gospodarczej, gdy kościelne osoby prawne mają w tym przypadku doświadczenia¹⁹.

Zatrudnianie osób w spółdzielni socjalnej osób prawnych wiąże się również z podwyższeniem kosztów ich pracy. W typowej spółdzielni socjalnej osób fizycznych osoby te musiałyby samodzielnie pozyskiwać środki na jej założenie. Natomiast w przypadku spółdzielni socjalnej osób prawnych to władze spółdzielni odpowiedzialne są za pozyskanie takich środków z Funduszu Pracy, Funduszy UE, ale również i z funduszy pożyczkowych prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Może być to zagrożeniem dla budowania efektywności ekonomicznej spółdzielni założonej przez kościelną osobę prawną. Można je ograniczyć poprzez wcześniejsze rozpoznanie metod ograniczania kosztów czy analizę narzędzi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej.

Za prowadzenie takiej spółdzielni odpowiedzialne są osoby prawne. To w ich gestii pozostaje znalezienie kontrahentów dla podmiotu oraz zapewnienie stabilnego działania organizacji. W przypadku spółdzielni socjalnych osób prawnych wydaje się to być możliwe, ponieważ kościelna osoba prawna zakładająca tego typu spółdzielnię może wykorzystać swoje kontakty dla pozyskiwania nowych podmiotów do współpracy lub zlecać wykonanie takich zadań na rzecz takiej spółdzielni. Gwarantuje to większą szansę na ograniczenie wykluczenia społecznego poprzez stabilizację zatrudnienia osób wykluczonych.

¹⁸ M. Rogaczewska, *Obrzeża sektora*, Warszawa 2005, s. 12.

¹⁹ Z. Prałat, *Jak to działa: formalno-prawne aspekty funkcjonowania spółdzielni socjalnej tworzonej przez osoby prawne*, Warszawa 2012, s. 14.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za istotną rolą spółdzielni socjalnej osób prawnych w poprawie statusu osób defaworyzowanych jest włączenie ich do zarządzania spółdzielnią. Po uzyskaniu statusu członka mogą one uczestniczyć w kierowaniu spółdzielnią zwłaszcza poprzez udział w walnym zgromadzeniu. Za krok w dobrym kierunku należy uznać instytucję spotkania konsultacyjnego. Dzięki temu rozwiązaniu zarząd zobowiązany jest, co najmniej raz w roku w ciągu trzech miesięcy od zatwierdzenia sprawozdania zorganizować spotkanie konsultacyjne z władzami spółdzielni, na którym przedstawiane są informacje o kierunkach ekonomicznych i przewidywanych zmianach. W ramach spotkania zbierane są od pracowników wnioski, które są następnie wykorzystywane przez władze spółdzielni. Przepisy prawa zobowiązują władze do przedstawienia na walnym zgromadzeniu pisemnej informacji o wykorzystaniu tych wniosków zarówno pracownikom niebędącym członkami, jak i członkom spółdzielni. Dodatkowo pracownicy niebędący członkami są reprezentowani na walnym zgromadzeniu są reprezentowani przez wybranego pracownika z głosem doradczym²⁰. Takie zmiany wymuszają na założycielach w tym kościelnych osobach prawnych konieczność zapoznania się z przepisami prawa w zakresie funkcjonowania sektora spółdzielczego, co może stanowić istotny problem. Można go rozwiązać uczestnicząc w szkoleniach dla przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej czy współpracując z organizacjami spółdzielczymi. Pamiętać jednak należy, aby rozpocząć takie działania rozpocząć jeszcze przed podjęciem decyzji o założeniu spółdzielni socjalnej.

Zagrożenia związane w prowadzeniem spółdzielni socjalnych osób prawnych, jako podmiotu posiadającego status organizacji pożytku publicznego

Spółdzielnie socjalne osób prawnych mogą uczestniczyć również w realizacji działalności pożytku publicznego. W przeciwieństwie do spółek nie uzyskują one statusu organizacji pożytku publicznego, lecz uczestniczą w tego typu działalności na takich samych prawach jak organizacje pozarządowe posiadające ten status. Zakres tej działalności może obejmować nie tylko reintegrację zawodową i społeczną, ale także wiele innych dziedzin zdefiniowanych w ustawie, jako

---

²⁰ Art. 1 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2017, poz. 2424.

działalność pożytku publicznego obejmując m.in. działania na rzecz mniejszości narodowych, integrację cudzoziemców, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, promocję zatrudnienia, wspieranie rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez pracę. Uzyskanie środków na ten cel może pochodzić nie tylko ze środków własnych, ale także i publicznych pozyskiwanych w ramach otwartych konkursów ofert. Takie rozwiązanie sprawia, iż działalność spółdzielni socjalnych osób prawnych jest jeszcze bardziej skuteczna i może być prowadzona wspólnie z kościelnymi osobami prawnymi na zasadzie partnerstwa, co zwiększa skuteczność²¹. Rodzi to jednak określone zagrożenia związane z właściwym wyborem zakresu działalności. W przypadku, gdy spółdzielnia wybierze niewłaściwe może narazić się na kontrolę i utratę statusu OPP, co przenieść się może na skuteczność jej działalności gospodarczej na rynku. Tym samym, aby ograniczyć ewentualne konsekwencje należy podjąć działalność pożytku publicznego jedynie w segmencie rynku, w którym mają doświadczenie organizacje założycielskie.

W ramach działalności pożytku publicznego wymieniono również zadania związane z reintegracją zawodową i społeczną oraz wspieraniem osób niepełnosprawnych. Spółdzielnie socjalne osób prawnych mogą być szczególnie skuteczne w przypadku tej grupy społecznej. Jest to istotne zwłaszcza, gdy łączą one w sobie doświadczenia podmiotów założycielskich, jakimi są organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i kościelne osoby prawne. Każda z nich wnosząc do organizacji swoje własne doświadczenia związane z pomocą charytatywną (kościelne osoby prawne), aktywizacją społeczną i zawodową (organizacje pozarządowe) oraz wsparciem finansowym i rozpoznaniem środowiska osób wykluczonych (jednostki samorządu terytorialnego) daje szansę grupie osób defaworyzowanych nie tylko na uzyskanie stabilnego zatrudnienia, ale także i na wsparcie środowiska, z którego się wywodzą rozwiązując problemy o charakterze społecznym.

Takie rozwiązanie wpisuje się w promowany przez Ministerstwo Pracy model trójkąta pożytku publicznego stanowiącego istotną alternatywę dla nieco mniej stabilnych ekonomicznie spółdzielni socjalnych osób fizycznych. Ważne w takim aspekcie pozostaje wsparcie lokalnego biznesu, które może stanowić istotną pomoc dla budowania stabilizacji ekonomicznej oraz przełamywania barier związanych ze stereotypizacją podmiotów ekonomii społecznej. Takie rozwiązanie może być uznane za istotne ogniwo w łańcuchu rehabilitacji osób

---

²¹ J. Kluczyńska, M. Guć, I. Gosk, A. Sienicka, *Prawne uwarunkowania współpracy samorządów i organizacji pozarządowych*, Warszawa 2009, s. 27.

niepełnosprawnych pod warunkiem, iż nie będzie ono ostatecznym miejscem ich zatrudnienia, a jedynie pośrednim w dążeniu do ich zatrudnienia na otwartym rynku pracy lub w spółdzielni socjalnej osób fizycznych gdzie osoba taka będzie pełnoprawnym członkiem, jak każdy niezależny przedsiębiorca²².

Należy zatem zauważyć, iż spółdzielnia socjalna osób prawnych pełni istotną rolę w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej. Przede wszystkim pośredniczy w powrocie osób wykluczonych na otwarty rynek pracy stanowiąc ważne środowisko rozwijania ich kompetencji społecznych i zawodowych, ale także tworzy istotny element budowania systemu pomocy społecznej i socjalnej na lokalnym rynku. Poprzez udział w spółdzielni osoby wykluczone uczą się pracy na przygotowanych dla nich stanowiskach oraz zyskują stabilizację zatrudnienia, bez czego nie jest możliwa reintegracja zawodowa, a konsekwencji niezależność finansowa będąca podstawą wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, w której często się od wielu lat znajdowali.

Skutki podatkowe założenia spółdzielni socjalnej dla kościelnej osoby prawnej

Spółdzielnie socjalne osób prawnych założone przez kościelne osoby prawne stają się odrębnym bytem prawnym zarówno w rozumieniu przepisów prawa kanonicznego jak i powszechnego. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż spółdzielnie uzyskując osobowość prawną po wpisie do KRS. stają się odrębnym podmiotem praw i obowiązków zarówno w stosunku do jednostek administracji publicznej, innych przedsiębiorców jak i kościelnych osób prawnych, które są jej założycielami. Ma to istotne znaczenie zwłaszcza z punktu widzenia zobowiązań podatkowych, za które ponosi odpowiedzialność nie kościelna osoba prawna, lecz sama spółdzielnia dysponująca własnym majątkiem. W tym konkretnym przypadku dochody spółdzielni socjalnej osób prawnych podlegają takiemu samemu opodatkowaniu jak u innych przedsiębiorców, z tą jedną różnicą, iż spółdzielnie socjalne mogą liczyć na zwolnienie na podstawie art. 17 ust. 1 pkt. 43 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Na tej podstawie mogą być zwolnione dochody spółdzielni socjalnych wydatkowane na cele związane z reintegracją społeczną i zawodową swoich członków i pracowników w części

---

²² L. Mizera, *Trójkąt pożytku publicznego-model spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych*, [w:] M. Sobczyk, A. Sobótka (red.), *Spółdzielnia socjalna osób niepełnosprawnych*, Warszawa 2011, s. 29.

niezaliczonej do kosztów uzyskania przychodów. Przeznaczenie tych środków może następować jedynie w danym roku podatkowym, a ich przesunięcie powoduje konieczność zapłacenia właściwego podatku. Z tego rozwiązania nie mogą skorzystać kościelne osoby prawne, ponieważ dla nich wskazane są zupełnie inne przepisy stanowiące podstawy prawne zwolnienia. Dodatkowo należy zauważyć, iż przeznaczenie środków na inne cele niż te określone w art. 2 ust. 2 ustawy o spółdzielniach socjalnych prowadzi do braku możliwości skorzystania z powyższego rozwiązania²³, co potwierdza również interpretacja organów administracji podatkowej²⁴. Podjęcie działalności gospodarczej przez kościelną osobę prawną i przeznaczenie jej środków na działalność statutową skutkuje analogicznym zwolnieniem jednak na podstawie odrębnej podstawy prawnej²⁵.

Z punktu widzenia podatku od towarów i usług powstanie spółdzielni socjalnych osób prawnych założonych przez kościelne osoby prawne rozwiązuje jeszcze jeden istotny problem. Kościelne osoby prawne mają trudności z obniżeniem kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego, zaś podmioty gospodarcze z nimi współpracujące nie mogą prowadzić prawidłowej polityki podatkowej. Zmienia to natomiast wprowadzenie spółdzielni socjalnej, jako odrębnego bytu prawnego, który może być podmiotem praw i obowiązków. Dzięki temu, iż spółdzielnia socjalna osób prawnych jest przedsiębiorcą może być realizowana swoboda polityki podatkowej VAT pomiędzy przedsiębiorcami, bowiem one w przeciwieństwie do kościelnej osoby prawnej mają obowiązek prowadzenia pełnej dokumentacji w tym zakresie²⁶.

W przypadku powstania spółdzielni socjalnej osób prawnych zmianie ulega dodatkowo sposób kontroli nad majątkiem wykorzystywanym do prowadzenia działalności gospodarczej. O ile w przypadku wkładu rzeczowego lub w postaci nieruchomości kościelna osoba prawna posiada wpływ na jego przeznaczenie poprzez swojego reprezentanta w walnym Zgromadzeniu, o tyle działalność finansowa podmiotu stanowi odrębny aspekt jej funkcjonowania. Zupełnie inaczej jest w przypadku wykorzystania środków finansowych zgromadzonych przez spółdzielnię w toku działalności gospodarczej. Ich wydatkowanie związane

---

²³ D. Wiszniewska, M. Szkaradek, M. Zasłona, *Podatki dochodowe od osób fizycznych i prawnych oraz podatek akcyzowy, a pomoc publiczna*, Warszawa 2009, s. 91.

²⁴ Zob. Interpretacja Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z dnia 15 listopada 2015 r., ITPB3/4510-157/15-4/PS, <https://interpretacje-podatkowe.org/spoldzielnie/itpb3-4510-157-15-4-ps>, (dostęp: 24.11.2018).

²⁵ Zob. Interpretacja Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 2 września 2015 r., 2461-IBPB-1-2.4510.802.2016.1.BD, <https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/2461-ibpb-1-2-4510-802-2016-1-bd> (dostęp: 24.11.2018)

²⁶ T. Kotoliński, *Sprzedaż na rzecz kościelnej osoby prawnej VAT*, Warszawa 2015, s. 2.

jest z decyzją walnego zgromadzenia jedynie w sprawach przekraczających zwykły zarząd majątkiem. W innym przypadku o ich wykorzystaniu decyduje zarząd spółdzielni, który ma charakter kolegialny. W jego skład mogą wchodzić także osoby spoza kręgu wpływu kościelnej osoby prawnej, a tym samym cel działalności może być zupełnie odmienny. Poza władzami istotny wpływ na przebieg działalności spółdzielni ma również proces lustracji, który poza kontrolą członkowską stanowi istotne źródło pozyskiwania informacji o właściwym zarządzaniu podmiotem.

Lustracja pozwala na weryfikację działań zarządu pod względem legalności, gospodarności i rzetelności. Umożliwia tym samym korygowanie błędów oraz motywowanie władz spółdzielni do właściwego jej rozwijania. W przypadku spółdzielni socjalnej osób prawnych pozwala to na rozwijanie funkcji edukacyjnej, bowiem dzięki wytknięciu niewłaściwego postępowania organizacja może uczyć się na swoich własnych błędach korzystając także z doświadczeń innych podmiotów. Prowadząc proces lustracji spółdzielni socjalnej osób prawnych weryfikowane są przede wszystkim działania pod względem ich zgodności z prawem oraz zapisami statutu. Działania weryfikacyjne nie wykraczają poza spółdzielnię i nie mogą przy jej realizacji być wykorzystywane normy prawne organizacji założycielskich, w tym kościelnych osób prawnych. Dają jednak odpowiedź na pytania czy majątek spółdzielni jest właściwie chroniony oraz czy prawa jej członków oraz zatrudnionych tam pracowników są we właściwy sposób zabezpieczone.

Prowadzenie procesu lustracji w przypadku spółdzielni socjalnych osób prawnych może następować z inicjatywy jej organów oraz samych członków oraz mieć charakter pełny lub ograniczony do określonej sfery jej działalności. Zapewnia to członkom będącym osobami fizycznymi pełny wgląd w sprawy spółdzielni oraz kierunki jej rozwoju. Tym samym należy wykluczyć stawiany przez część środowiska argument, iż spółdzielnia socjalna osób prawnych przynależy jedynie do jej założycieli, nie zaś do wszystkich członków zwłaszcza, iż uprawnienia lustratora są niezwykle szerokie, od wstępu do wszystkich pomieszczeń po żądanie dostępu do wszystkich dokumentów włącznie. Podobnie jak zakres kontroli, który może obejmować stan organizacyjno-prawny, działalność organów, zatrudnienie pracowników oraz pełny przekrój działalności gospodarczej spółdzielni. Niezwykle istotne w przypadku spółdzielni socjalnej jest wyodrębnienie działalności odpłatnej w swoich dokumentach rachunkowych, tak jak w przypadku każdego przedsiębiorcy, zwłaszcza, iż wprowadzona możliwość zwolnienia z obowiązku prowadzenia pełnej księgowości pomiotów osiągających 1,2 mln euro przychodów została w ostatnim czasie zniesiona. Na szczególną

uwagę władze spółdzielni socjalnej powinny również zwrócić uwagę w przypadku prowadzenia gospodarki finansowej spółdzielni. Ma to znaczenie zwłaszcza w przypadku zmian realizowanych w funduszach spółdzielni w zakresie ich rozdysponowania przy prowadzeniu działalności gospodarczej²⁷.

W procesie prowadzenia gospodarki finansowej w przypadku spółdzielni socjalnej osób prawnych zmienia się również sposób prowadzenia dokumentacji finansowej. W przeciwieństwie do zapisów prawa kanonicznego musi być ona prowadzona w oparciu o prawo powszechnie obowiązujące przedsiębiorców. Zgodnie z nimi zarząd spółdzielni w drodze uchwały zobowiązany jest do przygotowania zasad dokumentacji zdarzeń gospodarczych stanowiących podstawę polityki rachunkowej spółdzielni. Musi w niej zostać zdefiniowane miejsce prowadzenia dokumentacji finansowej podmiotu w jej siedzibie lub poza nią. W przypadku spółdzielni socjalnej osób prawnych najczęściej realizowane jest to w ten drugi sposób przez podmiot zewnętrzny z racji na złożoność procedury. W tym przypadku umowa zawarta z takim podmiotem winna być na tyle precyzyjna, aby nie dochodziło do nadużyć. W przypadku złożonej działalności lepiej jednak pokusić się o zatrudnienie osoby do prowadzenia takiej działalności na miejscu. Nie bez znaczenia pozostaje również właściwe prowadzenie ewidencji podatkowej. W tym przypadku należy wyraźnie oddzielić dokumentację generującą zyski niepodlegającą zwolnieniu, bowiem to w oparciu o nią tworzona jest nadwyżka bilansowa będąca swojego rodzaju zyskiem, jak ma to miejsce w przypadku każdego przedsiębiorcy, który niekoniecznie przeznaczają swoje dochody na cele statutowe, jak ma to miejsce w przypadku spółdzielni socjalnej²⁸.

Takie analogiczne rozwiązanie funkcjonuje również w przypadku podjęcia decyzji przez kościelną osobę prawną w zakresie powołania do życia podmiotu o charakterze komercyjnym, którego dochody będą przeznaczone na rzecz działalności kościelnej osoby prawnej. Wówczas jest on zwolniony w tym zakresie z podatku od osób prawnych pozostając jednak obciążony obowiązkami administracyjnymi w zakresie prawa podatkowego czy sprawozdawczości²⁹. W przypadku działalności gospodarczej oraz działalności niegospodarczej innej niż niegospodarcza działalność statutowa kościelna osoba prawna zobowiązana jest do prowadzenia dokumentacji wymaganej przez przepisy prawa podatkowego,

²⁷ M. Ołdak, Z. Rogóż, M. D. Świerżawska, *Vademecum lustratora spółdzielni socjalnej*, Warszawa 2009, s. 56.

²⁸ A. Gawinek, T. Kosmała, D. Nowak, D. Piechowicz, *Spółdzielczość socjalna na Opolszczyźnie*, Opole 2011, s. 34

²⁹ Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 24 kwietnia 2018 r. 0111-KDIB1-2-4010.82.2018.2.MS, <https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/0111-kdib1-2-4010-82-2018-2-ms> (dostęp: 24.11.2018).

co potwierdza praktyka stosowania prawa przez organy podatkowe³⁰, chyba że jest ona związana z działalnością oświatową lub wychowawczą, która nie jest traktowana, jako działalność gospodarcza i nie wymaga takiego obowiązku³¹.

Spółdzielnie socjalne w przeciwieństwie do kościelnych osób prawnych mają również możliwość dochodzenia swoich uprawnień na drodze sądowej. W przeciwieństwie do kościelnych osób prawnych, których osobowość prawna była w pewnych sytuacjach kwestionowana, a co zostało dopiero ostatecznie rozwiane w latach 90-tych, tutaj nie ma już takich wątpliwości³². Podmiot, jako niezależny przedsiębiorca może dochodzić swoich praw zwłaszcza w zakresie żądania zapłaty lub zwrotu nienależnie pobranego podatku. Tym samym organy spółdzielnie mogą spierać się z organami administracji publicznej i przedsiębiorcami bez obaw o podważenie ich legitymacji prawnej w tym zakresie. Ma to istotne znaczenie, w sytuacji sprawdzonej przez podmiot działalności związanej z reintegracją społeczną i zawodową ich członków i pracowników.

Podobnie powstanie spółdzielni socjalnej osób prawnych założonej przez kościelną osobę prawną daje jej możliwość wystąpienia z wnioskami o interpretację prawa podatkowego. W przypadku kościelnych osób prawnych mogą wystąpić pewne okoliczności, które podważały takie uprawnienie, jednak ukształtowanie się linii orzeczniczej sądów administracyjnych doprowadziło do równouprawnienia tych podmiotów. W przypadku problemów z organami podatkowymi spółdzielni socjalnej należy jednak pamiętać, iż to one a nie ich założyciele są uprawnione do złożenia stosownego wniosku o interpretację³³. Nie mogą się one jednak powoływać na przepisy prawa kanonicznego, bowiem

---

³⁰ Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 7 marca 2018 r., 0114-KDIP2-1.4010.76.2018.1.BC, <https://interpretacje-podatkowe.org/dzialalnosc/0114-kdip2-1-4010-76-2018-1-bc> (dostęp: 24.11.2018). Podobnie stwierdzono wcześniej w przypadku obowiązku składania informacji CIT 8 w Interpretacji Indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 13 lutego 2017 r., 2461-IBPB-1-3.4510.1104.2016.2.MST, [HTTPS://INTERPRETACJE-PODATKOWE.ORG/KOSCIELNE-OSOBY-PRAWNE/2461-IBPB-1-3-4510-1104-2016-2-MST](https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/2461-ibpb-1-3-4510-1104-2016-2-mst) (dostęp: 24.11.2018).

³¹ Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 20 września 2017 r., 0111-KDIB1-2.4010.174.2017.2.ANK, [HTTPS://INTERPRETACJE-PODATKOWE.ORG/KOSCIELNE-OSOBY-PRAWNE/0111-KDIB1-2-4010-174-2017-2-ANK](https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/0111-kdib1-2-4010-174-2017-2-ank), (DOSTĘP: 15.09.2018).

³² Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 23 maja 2017 r., XVIII C 526/15, orzeczenia.poznan.so.gov.pl/details/\$N/15351000009003_XVIII_C_000526_2015_Uz_2017-05-23_002 (dostęp: 15.09.2018).

³³ Zob. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 listopada 2018 r., II FSK 2703/15, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/83B3283BC5> (dostęp: 15.09.2018), wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 15 stycznia 2018 r., I SA/Kr 1235/17, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/90E75BoC4F> (dostęp: 15.09.2018).

w przypadku procedury administracyjnej i prawa powszechnego nie znajdują one zastosowania³⁴.

Założenie spółdzielni socjalnej przez kościelne osoby prawne pociąga również inne konsekwencje odnośnie do ich wpierania. Nie może być ona wspomagana w postaci darowizny przekazywanych bezpośrednio na jej rzecz. Przepisy zabraniają takiej praktyki zwłaszcza, iż spółdzielnia socjalna ma się kierować w działaniu rachunkiem ekonomicznym. Obejmuje to również sytuację, gdy spółdzielnia realizuje działalność opiekuńczo-wychowawczą, jako podstawę działalności gospodarczej. O ile przepisy prawa dopuszczają przekazanie darowizny na rzecz kościelnej osoby prawnej prowadzącej taką działalność, w tym przypadku takie ograniczenie zostało potwierdzone bogatym orzecnictwem sądów administracyjnych wskazującym, iż taka pomoc w postaci darowizny może być przekazana przez osobę fizyczną pod warunkiem spełnienia rygorystycznych wymagań obejmujących między innymi nie tylko przekazanie stosownej kwoty, ale także jej właściwe rozdysponowanie potwierdzone przez stosowną władzę reprezentującą kościelną osobę prawną³⁵.

Analogiczne rozwiązanie dotyczy nie tylko kościoła katolickiego, ale także innych kościołów posiadających w podobny sposób uregulowaną sytuację z państwem polskim. Niewątpliwie do takich przypadków należy relacja z Polskim Autokefalicznym Kościołem Prawosławnym. W takim przypadku, gdy kościelna osoba prawna tego kościoła jest założycielem spółdzielni socjalnej owa spółdzielnia nie może korzystać ze wsparcia w postaci omawianej darowizny w przeciwieństwie do kościelnej osoby prawnej, która może korzystać z takiego wsparcia, a osoba fizyczna ze stosownego odliczenia, jeśli zostaną spełnione łącznie omawiane wcześniej przypadki obejmujące przekazanie darowizny i potwierdzenie jej wykorzystania przekazane osobie zainteresowanej przez kościelną osobę prawną³⁶.

---

³⁴ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 2 czerwca 2016 r., II SA/Bk 112/16, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/849EBFB18E> (dostęp: 15.09.2018)

³⁵ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 września 2013 r., II FSK 2608/11 <http://www.lexlege.pl/orzeczenie/149673/ii-fsk-2608-11-wyrok-naczelnego-sad-administracyjny/>, (dostęp: 15.09.2018), wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2011 r., II FSK 891/10 <http://www.orzeczenia-nsa.pl/ii-fsk-891-10.html> (dostęp: 15.09.2018), wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2015 r., III SA/Wa 2735/12 <http://www.lexlege.pl/orzeczenie/190293/iii-sa-wa-2735-12-wyrok-wojewodzki-sad-administracyjny-w-warszawie/> (dostęp: 15.09.2018), wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 lipca 2013 r., III SA/Wa 364/13, http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/i-fsk-3datek_od_towarow_i_uslug_podatkowe_postepowanie/2f6dbbf.html (dostęp: 15.09.2018),

³⁶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 czerwca 2015 r., II FSK 1247/13, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/CDA9CoA073> (dostęp: 15.09.2018)

Spółdzielnie socjalne osób prawnych założone przez kościelne osoby prawne nie mogą natomiast liczyć na zwolnienie z podatku od czynności cywilnoprawnych. W przeciwieństwie do kościelnych osób prawnych, którym administracja skarbowa przyznaje prawo do skorzystania z takiego zwolnienia, tutaj nie może mieć ono zastosowania, ponieważ spółdzielnia socjalna jest niezależnym bytem prawnym, a jako taki nie może korzystać z uprawnień innego podmiotu³⁷.

Spółdzielnie socjalne osób prawnych nie mogą przeznaczyć wypracowanych środków na inne cele niż te zdefiniowane w ustawie o spółdzielniach socjalnych. Tym samym kościelna osoba prawna, która chce budować własny kapitał przeznaczony na cele związane z edukacją, pomocą społeczną czy działalnością charytatywną powołuje do życia spółkę, której działalność pozwala na swobodne przekazywania środków na rzecz założyciela w postaci dywidendy lub darowizny, które są zwolnione w podatku od osób prawnych. Zastosowanie takiego rozwiązania w przypadku spółdzielni socjalnych nie byłoby możliwe, zaś w przypadku chęci wprowadzenia takiego rozwiązania, wymuszałoby to wprowadzenie stosownych zmian w statucie, chociażby poprzez utworzenie odrębnego funduszu³⁸.

Zakończenie

Spółdzielnie socjalne osób prawnych powołane przez kościelne osoby prawne są jeszcze bardzo nieliczne. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż podmioty te nie mają doświadczenia w realizacji tego typu przedsięwzięć. Zdecydowanie częściej pojawiają się przypadki, kiedy to kościelne osoby prawne współuczestniczą w zakładaniu spółdzielni socjalnych przez organizacje pozarządowe lub jednostki samorządu terytorialnego. Takie rozwiązanie należy ocenić pozytywnie, ponieważ wpływa to na szerszą integrację środowiska lokalnego oraz daje szansę na reintegrację zawodową i społeczną osób wykluczonych. Zaangażowanie kościelnych osób prawnych w tego typu inicjatywy wzmacnia prawdopodobieństwo ich sukcesu otwierając nowe możliwości rozwijania świadczonych przez nich usług nie tylko na rzecz społeczności lokalnej, ale także i innych kościelnych osób

³⁷ Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 29 września 2017 r., 0111-KDIB4.4014.229.2017.2.PM, <http://ipodatkowe.pl/interpretacja-176282-0111-kdib4-4014-229-2017-2-pm-czy-wnioskodawca-ma-prawo-skorzystac-ze-zwolnienia-z-podatku-od-czynnosci-cywilnoprawnych-wynikajacego-z-ustawy-o-stos.html> (dostęp: 24.11.2018).

³⁸ Interpretacja Indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 4 lipca 2014 r., IPPB5/423-380/14-2/KS, <https://interpretacje-podatkowe.org/parafia/ippb5-423-380-14-2-ks> (dostęp: 24.11.2018).

prawnych. Dodatkowo takie działania są zgodne z przyjętymi przez kościelne osoby prawne ideałami związanymi z pomocą osobom defaworyzowanym.

Sama procedura założenia spółdzielni dla kościelnej osoby prawnej może stanowić pewne ograniczenia. Nie oznacza to bynajmniej, iż nie można ich przewyżżyć. Dzięki wsparciu organizacji pozarządowych specjalizujących się w rozwijaniu sektora spółdzielczości socjalnej kościelna osoba prawna może liczyć na pomoc prawną, organizacyjną oraz zapoznanie z dobrymi praktykami w zakresie działania spółdzielni socjalnych. Ma to istotne znaczenie zwłaszcza w przypadku wyboru przedmiotu działalności, która ma generować zyski, bowiem prowadzenie spółdzielni socjalnej musi mieć przede wszystkim wymiar ekonomiczny.

System podatkowy również w pewnym zakresie wspiera kościelne osoby prawne w tworzeniu spółdzielni socjalnych osób prawnych. Przyznanie im statusu odrębnej osoby prawnej zwalnia ich założycieli z odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe podmiotu w przypadku wystąpienia jakichkolwiek zaległości. Dodatkowo same spółdzielnie socjalne w pewnym zakresie mogą liczyć na pewne preferencje związane chociażby ze zwolnieniem nadwyżki bilansowej z podatku od osób prawnych w przypadku ich przeznaczenie na cele statutowe organizacji spółdzielczej związane chociażby z reintegracją społeczną i zawodową osób wykluczonych. Niewątpliwie istotnym wsparciem dla działalności społecznej jest przyznanie spółdzielniom pozycji równej organizacjom pożytku publicznego, a w konsekwencji możliwości skorzystania ze wszystkich uprawnień takich podmiotów poza pozyskaniem 1%.

Podsumowując wskazać należy, iż status spółdzielni socjalnej osób prawnych jest ściśle zdefiniowany w przepisach prawa. Może być ona zakładana zarówno przez jednostki samorządu terytorialnego jak i organizacje pozarządowe czy kościelne osoby prawne. O ile te pierwsze aktywnie uczestniczą w tworzeniu sektora spółdzielczości socjalnej, o tyle kościelne osoby prawne dopiero wchodzi w ten nurt uczestnicząc coraz częściej we wspólnych projektach tworzenia spółdzielni socjalnych osób prawnych. Można mieć nadzieję, iż zdobyte w ten sposób doświadczenia w krótkim okresie czasu zaowocują powstaniem spółdzielni powołanych jedynie przez kościelne osoby prawne.

Bibliografia

Akty prawne

Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz zmianie niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2009, Nr 91, poz. 742).

Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz niektórych innych ustaw, (Dz.U. z 2017, poz. 2424).

Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1285).

Literatura

Augustowska J., Sobiecka K., Romaniec M., *Model działania wielosektorowej spółdzielni socjalnej*, Warszawa 2012.

Bańka, A. *Rola poradnictwa zawodowego w integracji osób niepełnosprawnych z rynkiem pracy*, w: E. Boczar (red.), *Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych*, Warszawa 2009.

Gawinek A., Kosmala T., Nowak D., Piechowicz D., *Spółdzielczość socjalna na Opolszczyźnie*, Opole 2011.

Kluczyńska J., Guć M., Gosk I., Sienicka A., *Prawne uwarunkowania współpracy samorządów i organizacji pozarządowych*, Warszawa 2009.

Kochańska K., Liderzy zmian na lepsze, „PressES” 2017, nr 11.

Kotoliński T., *Sprzedaż na rzecz kościelnej osoby prawnej VAT*, Warszawa 2015.

Maguszevska-Otulak G., *Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych*, [w:] G. Moris-Gieogica (red.) *Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych*, Warszawa 2009.

Mazurek I., Morys-Gieogica G., *Poukładaj swoje życie. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami osobowości*, Warszawa 2017.

Mizera L., *Trójkąt pożytku publicznego-model spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych*, [w:] M. Sobczyk, A. Sobótka (red.). *Spółdzielnia socjalna osób niepełnosprawnych*, Warszawa 2011.

Ołdak M., Świerżawska D., *Vademecum lustratora spółdzielni socjalnej*, Warszawa 2009.

Prałat Z., *Jak to działa: formalno-prawne aspekty funkcjonowania spółdzielni socjalnej tworzonej przez osoby prawne*, Warszawa 2012.

Radecki P., Brożyna E., Kryjom P., *Podręcznik organizatora i kierownika spółdzielni socjalnej*, Warszawa 2012.

Rogaczewska M., *Obrzeża sektora*, Warszawa 2005.

Strzała M., *Ograniczenia reprezentacji wyznaniowych osób prawnych Kościoła Katolickiego*, „Krakowski Przegląd Notarialny” 2016, z. 1.

Wojcman Z., *Partnerstwa dla przedsiębiorczości społecznej*, Warszawa 2009.

Wiszniewska D., Szkaradek M., Zasłona M., *Podatki dochodowe od osób fizycznych i prawnych oraz podatek akcyzowy, a pomoc publiczna*, Warszawa 2009.

Wołk Z., *Osoba długotrwale bezrobotna jako klient oporujący*, Warszawa 2009.

Wolk Z., *Perspektywy zawodowe młodzieży prowincjonalnej*, „Edukacja-studia, badania, innowacje” 2002, nr 2.

Orzecznictwo

Sądownictwo administracyjne:

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 listopada 2018 r., II FSK 2703/15. <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/83B3283BC5> (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 lutego 2011 r., II FSK 891/10 <http://www.orzeczenia-nsa.pl/ii-fsk-891-10.html> (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 września 2013 r., II FSK 2608/11 <http://www.lexlege.pl/orzeczenie/149673/ii-fsk-2608-11-wyrok-naczelnego-sadu-administracyjnego/>, (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 czerwca 2015 r., II FSK 1247/13, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/CDA9CoA073> (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 15 stycznia 2018 r., I SA/Kr 1235/17, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/90E75BoC4F> (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 lipca 2013 r., III SA/Wa 364/13, http://www.orzeczenia-nsa.pl/wyrok/i-fsk-3datek_od_towarow_i_uslug_podatkowe_postepowanie/2f6dbbf.html (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 2 czerwca 2016 r., II SA/Bk 112/16, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/849EBFB18E> (dostęp: 15.09.2018).

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2015 r., III SA/Wa 2735/12 <http://www.lexlege.pl/orzeczenie/190293/iii-sa-wa-2735-12-wyrok-wojewodzki-sad-administracyjny-w-warszawie/> (dostęp: 15.09.2018).

Orzeczenia Sądu Najwyższego

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2004 r., IV CK 108/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 65.

Sądownictwo powszechne

Wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z 23 maja 2017 r., XVIII C 526/15, [orzeczenia.poznan.so.gov.pl/details/\\$N/15351000009003_XVIII_C_000526_2015_Uz_2017-05-23_002](http://orzeczenia.poznan.so.gov.pl/details/$N/15351000009003_XVIII_C_000526_2015_Uz_2017-05-23_002) (dostęp: 15.09.2018).

Inne dokumenty

- Interpretacja Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z dnia 15 listopada 2015 r., ITPB3/4510-157/15-4/PS, <https://interpretacje-podatkowe.org/spoldzielnie/itpb3-4510-157-15-4-ps>, (dostęp: 24.11.2018).
- Interpretacja Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z dnia 2 września 2015 r., 2461-IBPB-1-2.4510.802.2016.1.BD, <https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/2461-ibpb-1-2-4510-802-2016-1-bd> (dostęp: 24.11.2018)
- Interpretacja Indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 4 lipca 2014 r., IPPB5/423-380/14-2/KS, <https://interpretacje-podatkowe.org/parafia/ippb5-423-380-14-2-ks> (dostęp: 24.11.2018).
- Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 20 września 2017 r., 0111-KDIB1-2.4010.174.2017.2.ANK, <https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/0111-kdib1-2-4010-174-2017-2-ank>, (dostęp: 15.09.2018).
- Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 24 kwietnia 2018 r., 0111-KDIB1-2.4010.82.2018.2.MS, <https://interpretacje-podatkowe.org/koscielne-osoby-prawne/0111-kdib1-2-4010-82-2018-2-ms> (dostęp: 24.11.2018).
- Interpretacja Indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 29 września 2017 r., 0111-KDIB4.4014.229.2017.2.PM, <http://ipodatkowe.pl/interpretacja-176282-0111-kdib4-4014-229-2017-2-pm-czy-wnioskodawca-ma-prawo-skorzystac-ze-zwolnienia-z-podatku-od-czynnosci-cywilnoprawnych-wynikajacego-z-ustawy-o-stos.html> (dostęp: 24.11.2018).

Streszczenie

Spółdzielnie socjalne osób prawnych powstają zazwyczaj przy współdziałaniu parterów społecznych takich jak stowarzyszenia, fundacje czy jednostki samorządu terytorialnego. Niezwykle rzadko zdarza się, aby kościelna osoba prawna występowała samodzielnie o utworzenie spółdzielni socjalnej. Może to wynikać z braku wystarczającej wiedzy, obawy co do skutków prawnych i podatkowych podjętych decyzji czy ryzyka ekonomicznego prowadzonej działalności. W artykule opisano potencjalne ryzyka prawne i podatkowe związane z założeniem spółdzielni przez kościelną osobę prawną proponując jednocześnie sposoby ich rozwiązania, co pozwoli podmiotom zainteresowanym podjąć racjonalną decyzję o utworzeniu spółdzielni socjalnej w oparciu o obiektywne argumenty.

SŁOWA KLUCZOWE: kościelna osoba prawna, spółdzielnia socjalna osób prawnych, prawo podatkowe, ulgi i zwolnienia podatkowe

Summary

Social cooperatives are developed by foundations, local government and regional associations. In many partnerships important members are also church legal persons but only few of them tried to create social cooperative independently. The main reasons of such low activity in this area are lack of knowledge about business, legal and tax risks. In the article reader will find information how to manage with those problems and were leaders of church legal persons should search support for their actions.

KEY WORDS: church legal person, social cooperative, tax law, tax concessions

Nota o autorze

Dr Andrzej Michalik, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, główne dziedziny zainteresowań naukowych: prawo gospodarcze, prawo spółdzielcze, prawo podatkowe.